

כך יקום ויזכור השלום הכפוי - עוד בקיץ זה!

זהו סיפור דמויני. אבל אין הוא לקוח מן הדמיון. הוא מבוסס על אינפורמציה מוסמכת ביותר מבירות העולם ועל הערכותיהם של כמה ממיטב המומחים העולמיים. קרא את הדברים - וחשוב עליהם. כי תוך חודשיים הם יעמדו במרכז חייך - ובמרכז חיי המדינה.

יולי 1969

בישיבה זו חתמו ארבעת ראשיהמשלחת על מיסמך המכיל את פרטי ההסדר לענייני המזרח-התיכון, בהתאם להחלטת מועצת-הבטחון.

„מובן שווה המלצה בלבד. אין המעצמות הגדולות מתכוננות לכפות דבר על בעלות בריתן. אבל, וכאן הרים הנשיא את קולו, והדגיש כל מילה, „אנחנו נאחו בכל האמצעים הדרושים כדי לשכנע את הצדדים הנוגעים בדבר להסכים להסדר זה, כדי למנוע מלחמת עולם אשר תמיט שואה לא רק עליהם, אלא גם על מאות מיליוני בני עמים אחרים, ההסדר, אותו קרא הנשיא באוזני העיתונאים ומיליוני צופי הטלוויזיה ומאוזני הרדיו, לא כלל אפתעות רבות. פרטיו הודלפו זה מכבר:

- גערבים יפסיקו את מצב הלוחמה עם ישראל.
- מדינות ערב וישראל יכירו בריבונות, בעצמאות ובשלימות הטריטוריה ואלות של כל מדינות המרחב.
- ישראל תיסוג מכל השטחים שכבשה במלחמת-ששת-הימים, שהיו שייכים בעבר לקהילייה הערבית המאוחדת ולירדן. (מכיוון שסוריה סירבה מראש לקבל כל הסדר, לא נכללה רמת-הגולן בהסדר.)
- לאורך הנכבד הישראלי-ירדני יהיו שינויים קלים. ישראל תקבל את איזור סטרן ואת קלקיליה, וישראל מוסרת לירדן שטחים ריקים מסויימים ליד חברון.
- ירושלים תישאר מאוחדת, בידי ישראל, אך ללא פרבריה. המקומות הקדושים למוסלמים (חרם אל-שריף, ובן מיטנד אל-אקצה וכיפת הסלע) יהיו שטח ריבוני ירדני. והגישה אליהם תהיה דרך פרודור מכביש חברון-יריחו.
- רצועת-עזה תצורף לממלכת ירדן, ויעשו סידורים מיוחדים למעבר חופשי אליה מגופה של ממלכת ירדן.
- כל השטחים שפוננו יפורזו מכוח צבאי.
- לאוניות הנושאות דגל ישראל יהיה מעבר חופשי בתעלת-סואץ ובמיצרי טיראן.
- בעיית-הפלסטיים תיפתר ברוח החלטות האו"ם.
- הקהילייה הערבית המאוחדת, ירדן ולבנון מקבלות על עצמן התחייבות למנוע כל פעולות-טרור משיסחון.
- כל מדינות האיזור יותרו על פיתוח נשק גרעיני.
- כל הצדדים יכירו שעם קבלת הסדר זה חוסל סופית הסיכסוך ביניהן, ושוב לא תהינה להן תביעות זו אל זו.
- ההסדר יהיה בצורת מיסמך חוזי, שכל הצדדים יחתמו עליו במרכז האו"ם - כל אחד בניפרד.
- ארבע המעצמות יתנו, באמצעות מועצת הביטחון, ערובות ממשיות לביטחון גבולות כל מדינות האיזור, ובכלל זה הבטחה להתערבות צבאית מיידית על-ידי כוחות מוטסים במיקרה של התלקחות.
- הנשיא סיים את דבריו בקטע נרגש. „אני משוכנע מעומק ליבי כי הסדר זה הוא לפוכת כל בני-בריתנו במיורח התיכון, ישראל ומדינות ערב כאחת. הוא מהנה נצחון גדול של כוחות-השלום בעולם, ומכתיר בהצלחה את המאמץ בו התחילה הממשלה שלי מאז יומה הראשון. זהו צעד גדול לקראת חיטול מלחמת-ויאט-נאם, עיקור שאר מוקדי הסכנה, ופירוז העולם מנשק-השמדה. אנו פותחים היום תקופה חדשה.
- „אני פונה לכל חוגי הציבור האמריקאי בדרישה להעמיד את נאמני תם לארצנו מעל לכל שיקול אחר, ולהפעיל את מלוא השפעתם על ירידינו, כדי שייבנו את רוח מאמצינו.”
- הוסיף הפרשן יוסף אלסופ, בשידורו באותו ערב: „דברי הנשיא כללו אזהרה גלויה לציבור היהודי בארצות-הברית, אזהרה ששום נשיא לפניו לא העז להשמיעה. הממשלה החליטה, כנראה, להטיל את כל כוחה על כף המאזניים, כדי לחסל כל התנגדות מבפנים.”

ברית-המועצות איימה בהתערבות צבאית

מה גרם להשגה מהירה זו של הסדר ארבע המעצמות?

ממשלתי-ישראל קיחתה עד הרגע האחרון כי ממשלתי-ניכסון דתה את העניין לפחות עד אחרי הבחירות לכנסת השביעית, באוקטובר 1969. לשם כך הפיצו אבא אבן והשגריר יצחק רבין, רמזים בחוגי ניכסון, כי אחרי הבחירות תקום ממשלה שתהיה גמישה יותר כלפי שלום כסוי. „הרי אינכם יכולים לדרוש ממשלתנו לתת יד להסדר בלתי-פופולרי ערב בחירות,“ אמר רבין בשיחה פרטית ליוסף סיסקו, סגן שרהחוף האמריקאי. „זה רק יחזק את החוגים הקיצוניים, ויוסיף כוח לאדם פרוץ כמו זיין.”

אולם ממשלת ניכסון דחתה הפצרה זו. הזמן דחק לה.

כל יום נראה לה יקר - והתנגדות ישראל הפחידה אותה פחות מגורמים אחרים. למשל: דו"חות סודיים של הסיי-איי העידו על עלייה מהירה של השפעת אירגוני-הטרור הפלסטיניים בעולם הערבי. אירגונים אלה, שהיו מושפעים באמצעים כספיים, חילקו נשק לכל מאות אלפי הפלסטיים הפלסטיניים בלבנון ובירדן. אחרי שהפילו את ממשלת-לבנון, באפריל 1969, איימו להפיל בכל רגע את שילטון חוסיין בירדן.

הדו"חות גם מפרו פרטים על הקשרים החשאיים המתהדקים בין אירגונים אלה ובין סניף-העממית.

מטרת הסיי-איי היתה, כמובן, לשכנע את הנשיא ניכסון להרשות לישראל לפלוש לעבר-הירדן ברגע המכריע. אולם התוצאה היתה הפוכה. ניכסון, שחשד זה מכבר כי הסיי-איי תומך בחשאי בחוגים מסויימים בישראל, הסיק מסקנות אחרות.

מצביה-הלוחמה, שהשתרר לאורך תעלת-סואץ, יצר מציאות מסוכנת ביותר. בסוף אפריל הודיע השגריר הסובייטי בוושינגטון, דוברינין, לשרהחוף רוג'רס כי „ברית-המועצות לא תניח בשום פנים ואופן למצריים לנחול תבוסה צבאית חדשה מידי ישראל. במיקרה של התי-

ה קרה במהירות. הרבה יותר מוקדם מכפי שמישהו תיאר לעצמו. עחוני ישראל, בהשראת משרד-החוץ של אבא אבן, הודיעו עד הרגע האחרון שזה לא יכול לקרות כלל. האמריקאים לא יוכלו לעולם להסכים עם הרוסים על משהו של ממש. הערבים מעמידים רק פנים, אבל לא יוכלו לקבל את זה. אירגוני-הטרור יתקעו יתד בגלגל. נפילת דה-יגול תעכב את כל העניין.

בעומק ליבם, היו מנהיגי ישראל משוכנעים כי הכל הוא בלוף אחד גדול. והם ראו לכך שכל אורחי ישראל יאמינו בכך.

„אין מה להיבהל מן השמועות,“ אמר דובר משרד-החוץ, בתידורן סודי לכתבים המדיניים של העיתונים היומיים, ביום א', ה'6 ביולי 1969, בשעה 8 בערב (לפי שעון ישראל). „חוף מזה,“ הוסיף, „אתם יכולים לסמוך על יהודי אמריקה. שום ממשלה אמריקאית לא תעז להתגרות בהם. אל תשכחו כי בשנה הבאה יש בחירות לקונגרס.”

„בלי הכול של דת”

יה ללידיקין בהיר בשינגטון. העתונאים, שהובהלו למסיבת-עתונאים דחופה בבית הלבן, חזרו ברובם מפיקניקים בחיק הטבע. זה היה ביום א', ה'6 ביולי 1969, בשעה 8 בערב (לפי שעון מורח ארצות-הברית).

כבר בהיכנסם לאולם הגדול, שמו העתונאים לב לתכונה הבלתי-יריגילה. ליד הדוכן שלידו

הנשיא ניכסון מוסר את ההודעה ההיסטורית על השלום הכפוי

עמד להתייצב הנשיא ניכסון, עמדו פקידים בכירים של משרד-החוץ. „כן, כן, מר רוג'רס יהיה נוכח,“ הם אמרו לכתבים המתוחים, „וגם מר קסינג'ר, וגם מר יוסט. לנשיא יש הודעה היסטורית.”

כאשר ניגש הנשיא אל הדוכן, במרכז אורזת הטלוויזיה, היו פניו רציניות, כמעט חגיגיות. הוא נראה כאדם הנכנס לקרב הגדול של חיי, ושמוני וגמור עימו לנצח.

הוא היטנה את עיניו אל המצלמות ודיבר ישר אליהן: „גבירותי ורבותי, יש לי היום הודעה שתשמח את ליבם של כל האמריקאים הנאמנים, בלי הכול דת.” הוא הפסיק לרגע, נתן למילים „נאמנים” ו„בלי הכול דת” להיקלט בעיטב. „כאשר אנו דואגים לגורל העולם, השלום והאומה שלנו, אין הכול בין אמריקאי ואמריקאי.”

„אני יכול לבשר לאומה האמריקאית בשורה חשובה ביותר,“ המשיך הנשיא. „היום אחרי הצהריים, בשעה ארבע, נתקיימה ישיבת ראשי המשלחות של ארבע המעצמות הגדולות באו”ם.